

TELŠIŲ „ATŽALYNO“ PAGRINDINĖS MOKYKLOS VEIKLOS KOKYBĖS IŠORINIO VERTINIMO TRUMPOJI ATASKAITA

IŽANGA

Vizito laikas – 2014 m. spalio 20–24 d

Vizito tikslas – mokyklos veiklos kokybės išorinis vertinimas.

Išorės vertintojų komanda:

Vadovaujančioji vertintoja – **Daiva Gabietaitė**.

Išorės vertintojai: Sonata Lažauninkienė, Alma Šeputienė, Ina Petkevičienė, Diana Grybauskienė, Vida Makutienė, Inga Kurlavičienė.

Išorės vertintojai stebėjo 128 veiklas (110 pamokų, 11 neformaliojo švietimo užsiėmimų, 2 logopedinius užsiėmimus, 2 priešmokyklinio ugdymo užsiėmimus, 2 klasės valandėles ir 1 konsultaciją), gilinosi į mokinių veiklą pamokose, stebėjo juos natūralioje aplinkoje, fiksavo, analizavo ir vertino mokyklos kasdienę veiklą, rinko duomenis pagal mokyklos kokybės įsivertinimo veiklos rodiklius. Pertraukų metu ir pasibaigus pamokoms vertintojai kalbėjosi su mokiniais, mokytojais, mokyklos darbuotojais, tėvais, vyko individualūs pokalbiai su direktoriumi, direktoriaus pavaduotojomis ugdymui, socialinėmis pedagogėmis, specialiosiomis pedagogėmis, mokytojais, pavieniais mokiniais ir jų grupėmis, Telšių Šv. Antano Paduviečio katedros administratoriumi. Išorinio vertinimo komandos nariai susitiko su Mokinių taryba, Metodine taryba, pradinių klasių mokytojų metodine grupe, mokyklos įsivertinimo komisija, Mokyklos taryba, Vaiko gerovės komisija.

I. MOKYKLOS KONTEKSTAS

Telšių mieste yra 4 pagrindinės mokyklos. Telšių „Atžalyno“ pagrindinė mokykla yra pietinėje Telšių miesto dalyje, šalia Masčio ežero. Mokyklą lanko pietinės ir vakarinės miesto dalies mokiniai, o taip pat vaikai iš artimiausių gyvenviečių ir kaimų. Pramonės įmonių ar kitokių gamybinių objektų šalia mokyklos nėra. Iš kultūros įstaigų – šalia Žemaičių muziejus „Alka“. Mokykla bendradarbiauja su VšĮ Telšių regioniniu profesinio mokymo centru, Panevėžio pedagogų švietimo centru, Šiaulių universitetu, Žemaitijos kolegija, Telšių krizių centru, Telšių apskrities vyriausioju policijos komisariatu, Telšių rajono savivaldybe, Telšių teritorine darbo birža, Telšių apskrities verslo inkubatoriumi bei kitomis institucijomis. Be to, mokykla ieško partnerių ne tik miesto, šalies, bet ir tarptautiniu lygmeniu.

2014–2015 mokslo metais mokyklą lanko 471 mokinys. Mokinių skaičius klasėse svyruoja nuo 17 iki 28, todėl tik iš dalies atitinka mokinio krepšelio skaičiavimo metodiką. Mokykloje mokosi 100 proc. lietuvių. Remiantis 2014–2015 mokslo metų ugdymo įstaigos socialiniu pasu, darytina išvada, kad mokyklą lankančių mokinių socialinė-ekonominė padėtis yra gera: dauguma (83 proc.) mokinių gyvena pilnose šeimose. 10 šeimų yra socialinės rizikos šeimų sąraše, 118 – gauna socialinę paramą, 123 (26 proc.) mokiniai maitinami nemokamai. 101 (21 proc.) mokinys pavėžėjamas maršrutiniais autobusais ir asmeniniais automobiliais, 5 (1 proc.) – mokykliniu autobusu.

Telšių „Atžalyno“ pagrindinės mokyklos mokiniai ir mokytojai aktyviai dalyvauja įvairiuose konkursuose, olimpiadose, varžybose ir kt. renginiuose, pasiekia gerų rezultatų, laimi prizines vietas. Mokytojai ir vadovai dalijasi patirtimi su kitomis mokyklomis.

2005 metais atlikta dalinė ugdymo įstaigos pastato renovacija (apšiltintos išorinės sienos, pakeisti langai, durys, šildymo sistema). Mokyklos teritorijoje yra stadionas. Mokykla turi sporto salę, choreografijos klasę, biblioteką, skaityklą, aktų salę, techninių mokymo priemonių kabinetą, yra pakankamai apsirūpinusi vadovėliais, mokymo priemonėmis, tačiau trūksta lėšų kompiuteriams ir daugialypės terpės projektoriams įsigyti bei internetui įrengti.

Ugdymo įstaigoje dirba kvalifikuoti mokytojai ir pagalbos mokiniui specialistai. Iš jų – 48 mokytojai: 18 – mokytojai metodininkai, 26 – vyresnieji mokytojai, 4 – atestuoti mokytojai.

Pagalbos mokiniui specialistų komandoje dirba du vyresnieji socialiniai pedagogai, vyresnysis logopedas ir psichologas. Mokyklai vadovauja direktorius ir pavaduotojai. Direktorius ir dvi pavaduotojos yra įgiję II vadybinę kategoriją, o viena pavaduotoja – III vadybinę kategoriją. Atsižvelgiant į Telšių rajono mokyklų vadovų atestacinės komisijos teiktas rekomendacijas, mokykloje yra sukurtas Mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) informavimo apie mokymosi sėkmę tvarkos aprašas, nors dar nėra suburta tėvų organizacija. Ugdymo įstaigoje kasmet organizuojamas mokyklos veiklos įsivertinimas, o įsivertinimo metu gauti duomenys panaudojami mokyklos veiklos tobulinimui. Apie mokyklos veiklą ir pasiekimus bendruomenė ir visuomenė informuojama Telšių apskrities laikraštyje „Kalvotoji Žemaitija“, miesto laikraštyje „Telšių žinios“, mokyklos laikraštyje „Labas“ ir mokyklos interneto svetainėje. Ugdymo įstaigos mokytojai ir vadovai skaito pranešimus, dalijasi gerąja patirtimi įvairiuose seminaruose, renginiuose ir tai daro ne tik mokykloje, bet ir mieste, respublikoje. Vertintojai vizito metu fiksavo, kad savivaldos institucijos dalyvauja mokyklos valdyme.

Mokyklos išorinio vertinimo metu nestebėtos pavaduotojos ugdymui, kuri buvo mokymosi atostogose, pamokos. Darbuotojų pavadavimo problemos mokykloje sprendžiamos ieškant vaduojančio mokytojo, pamokas užimant arba vedant administracijos atstovams, bibliotekos darbuotojams, tuo metu laisviems mokytojams.

I. MOKYKLOS STIPRIEJI IR TOBULINTINI VEIKLOS ASPEKTAI

Stiprieji mokyklos veiklos aspektai

1. Tradicijos (1.1.2. – 3 lygis).

Tradicijas kuria ir puoselėja didesnė dalis mokyklos bendruomenės. Švenčiamos valstybinės, religinės ir tradicinės šventės. Mokykla išsiskiria glaudžiu bendradarbiavimu su Bažnyčia bei religinių švenčių minėjimu, mokyklos bendruomenės telkimu bendrai maldai, į kurią įsitraukia vis daugiau bendruomenės narių. Mokykla gerbia ne tik savo, bet ir puoselėja Žemaitijos krašto istoriją, didžiuojasi ja.

2. Mokyklos atvirumas ir svetingumas (1.1.5. – 3 lygis).

Mokyklos atvirumas ir svetingumas vertinami gerai. Šioje ugdymo įstaigoje vyksta rajono ir mokyklos parodos, vedami renginiai, organizuojami įvairūs užsiėmimai, skirti miesto bendruomenės nariams. Mokykloje aptarta svečių ir interesantų sutikimo tvarka, jos laikomasi, atėjusiuosius į mokyklą pasitinka budėtojas. Kiekvieną rytą mokyklos bendruomenės narius bei svečius pasitinka muzika, informacinėje švieslentėje kiekvieną dieną galima perskaityti vis skirtingas sentencijas.

3. Aplinkos jaukumas (1.3.3. – 3 lygis).

Aplinkos jaukumas vertinamas gerai. Mokyklos erdves mokytojai ir mokiniai puošia pagal sezoniškumą, atsižvelgdami ir į valstybines, kalendorines šventes. Graži tradicija – baigiančių šią mokyklą mokinių dovanos, kurios užpildo dalį mokyklos erdvių, teikia jaukumo. Įstaigos laiptinių langus puošia vitražai. Pradinių klasių mokiniai turi savo „Pradinukų alėją“, kurios grindys „nupėduotos“ mažų kojelių. Tai ne tik žaisminga, bet ir funkcionali detalė – nurodo judėjimo kryptis. Lipant į antrą pradinių klasių korpuso aukštą, pasitinka užrašas „Nusišypsok“.

4. Partnerystė su kitomis institucijomis (1.4.2 – 3 lygis).

Mokyklos partnerystė su kitomis institucijomis pakankamai kryptinga. Atsižvelgdama į mokinių poreikius, mokykla dažniausiai tinkamai numato bendradarbiavimo su įvairiais socialiniais partneriais prioritetus, turinį ir formas. Mokykla yra užmezgusi glaudžius santykius su Telšių šv. Antano Paduviečio katedra ir jos administratoriumi – kunigu D. Gatautu. Mokykla kryptingai bendradarbiauja ir su kitais partneriais: VŠĮ Telšių regioniniu profesinio mokymo centru, Telšių krizių centru, Panevėžio pedagogų švietimo centru, Žemaitijos kolegija, Telšių vyriausiuoju policijos komisariatu, Telšių rajono savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriumi, Šiaulių universitetu, Telšių savivaldybe, Darbo birža, Verslo inkubatoriumi bei kitomis institucijomis. Be to, mokykla ieško partnerių ne tik miesto, šalies, bet ir tarptautiniu lygmeniu.

5. Mokytojų aiškinimas (2.3.3. – 2 lygis).

Mokytojo ir mokinių dialogas priimtinas ir vertinamas kaip stiprusis mokyklos veiklos aspektas. Dalyje (32,6 proc.) stebėtų pamokų mokytojai aiškiai nusakė pamokos paskirtį, į ugdymo procesą stengėsi įtraukti atskirus mokinius, jų grupes ar visą klasę. 39,47 proc. pamokų mokytojų aiškinimas buvo suprantamas, įtaigus, atitinkantis mokinių amžių ir poreikius, iš dalies skatinantis jų mokymosi motyvaciją. Aiškinant naujus dalykus mokytojai dažniausiai naudojami vadovėlio medžiaga, informaciją vizualizavo naudodami lentą ir kreidą, iš dalies rėmėsi mokinių turimomis žiniomis, įgūdžiais ir patirtimi.

6. Mokinių pasiekimai konkursuose, olimpiadose ir varžybose (3.2.2. – 3 lygis).

Mokykloje kuriama palanki ugdymosi aplinka mokinių gebėjimams, galimybėms, poreikiams neformaliojo švietimo užsiėmimuose, įvairiuose konkursuose, olimpiadose, mokyklos ir vietos bendruomenės renginiuose reikštis. Mokiniai aktyviai ir rezultatyviai dalyvauja olimpiadose, konkursuose, varžybose ne tik rajone, bet ir atstovauja Telšius šalies renginiuose, pelno prizines vietas. Per pastaruosius dvejus metus mokiniai 17 kartų tapo rajono dalykinių olimpiadų ir konkursų laureatais ir prizininkais, jų pasiekimai įvertinti diplomais, pagyrimo raštais, prizinėmis vietomis. Gerų rezultatų pasiekta ir laimėtos prizinės vietos rajono kvadrato, stalo teniso, plaukimo, keturkovės, mažojo futbolo varžybose, „Avangardo“, kūrybinių kompozicijų, kalėdinių puokščių, „Raštingiausio pradinuko“, „Drąsūs, stiprūs, vikrūs“ konkursuose. Sėkmingai dalyvauta respublikos ir tarptautiniuose konkursuose, varžybose bei projektuose.

7. Pagalbos mokiniui specialistų veikla (4.2.2., 4.2.3., 4.3.1. – 3 lygis).

Pagalbos mokiniui specialistų veikla vertinama gerai. Mokykloje sukurta tinkama psichologinės, specialiosios pedagoginės ir socialinės pagalbos mokiniui sistema, kurioje aiškiai apibrėžtos specialistų funkcijos ir veiklos kryptys. Mokyklos socialinės pedagogės turi projekcinio darbo organizavimo, komandinio mokymo (-si) ir bendradarbiavimo patirties. Psichologinė, specialioji pedagoginė, socialinė, prevencinė veikla planuojamos ir įgyvendinamos atsižvelgiant į mokinių, mokyklos poreikius. Psichologė atlieka įvairius dėmesio įvertinimo testus, dalyvauja atliekant įvairius tyrimus, rengiant ir įgyvendinant prevencinius renginius ir projektus. Vedamos individualios konsultacijos mokiniams, tėvams, mokytojams ir grupinės pratybos mokiniams. Specialioji pedagoginė pagalba teikiama visiems specialiujų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams. Mokytojams ir tėvams (globėjams, rūpintojams) tris kartus per savaitę teikiamos konsultacijos.

8. Profesinis švietimas (4.4.3. – 3 lygis).

Mokykloje gerai vykdomas profesinis švietimas. Yra sudarytos pradinų ir 5–10 kl. ugdymo karjerai programos. Pagal mokyklos ugdymo planą ugdymas karjerai yra integruotas į mokomuosius dalykus ir klasių valandėles. Mokiniai turi galimybių susipažinti su juos dominančiomis specialybėmis, švietimo ir mokslo institucijomis, informacijos paieškai gali naudotis kompiuteriu mokyklos skaitykloje. Pradinių klasių mokiniai ir mokytojos, padedant tėveliams, antri metai organizuoja „Profesijų dieną“, kurios metu vyksta įvairūs užsiėmimai (piešinių parodos, „protų mūšis“), mokiniai lankosi rajono įmonėse. Skaityklos darbuotoja, klasių vadovai, socialinė pedagogė konsultuoja mokinius profesijos pasirinkimo, klausimais, organizuojami susitikimai su aukštųjų, profesinių mokyklų, centrų, kolegijų atstovais, išvykos į „Studijų mugę“, tačiau tėvai retai įtraukiami į šią veiklą. Skaitykloje sukaupta nemažai informacijos apie studijų ir mokymosi programas.

9. Personalo komplektavimas (5.4.1. – 3 lygis).

Personalo valdymas mokykloje yra geras. Mokykloje dirba 48 pedagoginiai darbuotojai ir 20 nepedagoginių darbuotojų. Visi pedagoginiai darbuotojai turi reikiamą išsilavinimą, yra dalyko specialistai. Pagal mokyklos pateiktą pirminę informaciją, mokykloje dirba 18 mokytojų metodininkų, 26 vyresnieji mokytojai ir 4 mokytojai, sukomplektuota pagalbos mokiniui komanda (socialinis pedagogas, psichologas, logopedas, specialusis pedagogas).

10. Patalpų naudojimas (5.5.3. – 3 lygis).

Patalpų panaudojimas tinkamas. Mokyklos pastato būklė, vidaus estetiškas vaizdas geras. Daugumos klasių patalpos tvarkingos ir šiltos. Dauguma pradinų klasių, dailės, technologijų

kabinetai puošiami mokinių darbais, mokyklos koridoriuje pristatoma edukacinių projektų veikla. Mokykla turi pakankamai klasių, specializuotų kabinetų, sporto ir aktų sales, aikštinę, muziejų, biblioteką ir skaityklą. Mokyklos biblioteka – atviras, šiuolaikinius reikalavimus atitinkantis švietimo ir informacijos centras, kuriame organizuojami informacijos paieškos mokymai, vedamos įvairių dalykų pamokos. Yra choreografijos klasė, specializuoti fizikos, chemijos, technologijų, du informacinių technologijų, biologijos, tikybos kabinetai. Kiekvienas dalyko mokytojas turi atskirą kabinetą. Siekdama modernizuoti ugdomąjį procesą, mokykla įrengė techninių mokymo priemonių kabinetą, kuriame yra visa reikalinga technika pamokoms vesti.

Tobulintini mokyklos veiklos aspektai

1. Pamokos uždavinio formulavimas (2.2.1. – 2 lygis).

Daugeliu atvejų mokiniai informuoti apie pamokos paskirtį, skelbtas mokymosi uždavinys, tačiau tik 11 (10 proc.) pamokų uždaviniuose numatytas pamatuojamas išmokimo rezultatas, o tai sudarė sąlygas pamokos pabaigoje išsiaiškinti mokinių pasiekimų lygį, pamatuoti asmeninę pažangą. 73 (64 proc.) pamokų uždaviniai buvo nukreipti tik į mokinių veiklas, o ne į išmokimą. 10 (9 proc.) pamokų mokymosi uždaviniai visai neskelbti, parinkta veikla ar metodai neatitiko išsikeltų pamokos uždavinių. Verta atkreipti dėmesį į tai, kad nekonkretūs, į veiklą, o ne į pamatuojamą, kriterijais apibrėžtą mokymosi rezultatą orientuoti uždaviniai menkina mokinių galimybes įžvelgti mokymosi prasmę konkrečioje pamokoje, todėl daroma išvada, kad pamatuojamo pamokos uždavinio formulavimas šioje mokykloje yra vienas iš tobulintinų veiklos aspektų. Jei mokytojai tinkamai formuluotų pamokos uždavinį, numatytų į jo realizavimą orientuotus mokymo (-si) metodus, priemones, stebėtų kiekvieno mokinio išmokimą, tikėtina, mokymas (-is) būtų tikslingesnis, pamokos struktūra nuoseklesnė, atsirastų galimybių nustatyti mokinių pasiekimus ir kiekvieno mokinio pažangą.

2. Mokymo metodų taikymas (2.3.1. – 2 lygis).

Pamokų vertinimo protokoluose užfiksuota informacija rodo, kad daugiau nei pusėje (60 proc.) stebėtų pamokų tik patenkinamai atsižvelgta į mokinių mokymosi poreikius, galimybes, vyravo klasikiniai mokymo metodai, kurie tik iš dalies padėjo mokiniams aktyviai mokytis, struktūruoti, plėtoti, gilinti informacijos ir idėjų supratimą. Dėl to, kad dažnai pamokose dominavo mokytojas kaip žinių perteikėjas, mokiniai buvo pasyvūs klausytojai bei paskirtų užduočių atlikėjai. Dalyje (40 proc.) stebėtų pamokų taikytas kryptingai į mokymąsi nukreiptas mokymas, tikslingai ugdytos bendrosios kompetencijos. Pamokų vertinimo protokoluose užfiksuotos informacijos analizė rodo, kad mokiniai mokėsi aktyviau tose pamokose, kuriose buvo sukurta patraukli mokymo (-si) aplinka, sėkmingai derinti įvairūs mokymo (-si) būdai, organizuotas mokinių bendradarbiavimas, sudarytos sąlygos savitarpio pagalbai. Tikėtina, kad mokiniai prisiimtų didesnę atsakomybę už mokymąsi, sėkmingai ugdytąsi mokėjimo mokytis kompetenciją, jei mokytojai jiems sudarytų daugiau galimybių apmąstyti, vertinti savo ir/ar kitų mokymosi veiklą ir rezultatus, mokytų taikyti įvairias mokymosi strategijas ir metodus, sudarytų galimybių mokytis pagal mokymosi stilius, ugdomąją veiklą diferencijuotų pagal mokinių poreikius ir gebėjimus.

3. Išmokimo stebėjimas (2.3.4. – 2 lygis).

Mokinių išmokimo stebėjimas neišskirtinis ir vertinamas kaip tobulintinas mokyklos veiklos aspektas. Dalyje (11,8 proc.) pamokų mokytojai tinkamai ir nuosekliai tikrino, kiek mokiniai suprato ir ką išmoko. Daugelyje pamokų trūko dėmesio mokinio asmeninei pažangai, individualių pasiekimų vertinimui, ne visada grįžta prie nesuprastų dalykų. Dauguma mokytojų per mažai dėmesio skyrė pamokos pabaigai – pasiekimai nelyginti su išsikeltu uždaviniu, apibendrinta tik veikla ar emocijos pamokoje arba neapibendrinta visai, nes pritrūko laiko. Tik pavienėse pamokose (6,36 proc.) mokytojai stebėjo, kiek ir ko išmoko mokiniai, grįžta prie nesuprastų dalykų, teiktos tikslinės konsultacijos, sistemingai taisytos ir analizuotos klaidos. Mokinių mokymosi kokybė pagerėtų, jei mokytojai nuolat sektų kiekvieno jų pažangą pamokoje, taikytų įvairesnes, veiksmingesnes, skatinančias mokymosi motyvaciją išmokimo tikrinimo formas. Siekiant, kad išmokimo vertinimas taptų informatyvus ir veiksmingas, mokytojams vertėtų atkreipti dėmesį bei taikyti pamokose esmines Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo sampratos nuostatas:

išmokymo stebėjimas turi vykti nuolat, naudojant kuo įvairesnius tikrinimo būdus, į šį procesą turėtų įsitraukti kuo daugiau mokinių, pamokoje turėtų būti numatyti, su mokiniais aptarti sėkmingo užduoties atlikimo kriterijai.

4. Mokymasis bendradarbiaujant (2.4.3. – 2 lygis).

Mokinių bendradarbiavimas ugdymo procese neišskirtinis, kadangi pamokose vyraujantys klasikiniai mokymo metodai retai sudarė sąlygas mokiniams bendradarbiauti. Aktyvieji metodai ar aktyviųjų ir tradicinių metodų dermė skatino mokinių bendradarbiavimą tik keliose pamokose. Bendradarbiavimo apraiškos stebėtos dar keliolikoje pamokų, kuriose dalis mokinių veiksmingai mokėsi bendradarbiaudami porose ar didesnėse grupėse. Mokyklai būtų labai naudinga pozityvų mokinių nusiteikimą mokyti ir jų savarankiškumą panaudoti organizuojant sąveikinį mokymąsi: atliekant kūrybines, laboratorines užduotis, įtraukiant gabesnius mokinius į pamokos organizavimą, organizuojant mokinių tarpusavio pagalbą mokantis ir kita. Tokia veikla ne tik leistų pagerinti akademinį mokymosi rezultatą, tačiau ir plėtotų socialinius mokinių įgūdžius, mokėjimo mokyti kompetenciją. Taikant įvairesnius, ypač aktyvius, mokymo metodus, atsirastų sąlygos mokiniams tobulinti kompetencijas mokymosi bendradarbiaujant srityje, o tai darytų teigiamą įtaką jų aktyvumui bei mokymosi motyvacijai.

5. Mokymosi veiklos diferencijavimas (2.5.2. – 2 lygis).

Ugdymo turinio diferencijavimas pamokose skirtingų gebėjimų mokiniams yra vidutiniškas ir vertinamas kaip tobulintinas mokyklos veiklos aspektas. Mokytojai pažįsta savo mokinius, žino jų poreikius, tačiau tik dalyje stebėtų pamokų mokymosi uždaviniai, veikla, metodai ir priemonės derinti su mokinių poreikiais. Pokalbiuose su mokytojais nepaaiškėjo, dėl kokių mokinių gebėjimų ir poreikių pažinimo strategijų yra susitarta, kaip atpažįstami gabūs mokiniai. Išorės vertintojai stebėjo klasėse skirtingų poreikių, mokymosi stilių ir veiklos tempo mokinius: daugelyje (56,4 proc.) pamokų pasigesta veiklos ir užduočių individualizavimo bei diferencijavimo. Veiksminga pagalba mokiniams individualizuojant ir diferencijuojant veiklas vizito metu stebėta tik pavienėse pamokose, tačiau daugumoje pamokų ugdymo turinys, veiklos tempas dažniausiai visiems klasės mokiniams parinkti vienodi. Išorės vertintojai įsitikinę, kad dauguma Telšių „Atžalyno“ pagrindinės mokyklos mokinių įgyvendintų pamokos uždavinį pagal savo galimybes ir patirtą didesnę mokymosi sėkmę, jeigu mokytojai, susipažinę su naujausiomis mokinių poreikių pažinimo strategijomis, jas taikytų diferencijuodami ugdymo turinį, organizuodami mokymą (-si) pagal individualius mokinių mokymosi skirtumus, taikytų naujausius ugdymo turinio įgyvendinimo metodus bei teiktų konstruktyvią ir veiksmingą pagalbą.